

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
Postboks 1870 Nordnes
5817 BERGEN
Att.Turid S. Loddengaard

Kontakt saksbehandler
Bjørn Mo, 51568909

Dispensasjon til prøvetaking av stortare i Jærkysten marine verneområde og Kjørholmene naturreservat Sola i 2023

Statsforvalteren i Rogaland gir Havforskningsinstituttet dispensasjon fra bestemmelser for sjøfuglreservatet Kjørholmene i Sola kommune og Jærkysten marine verneområde i Klepp og Hå kommuner i perioden 15. april-05.mai. Dispensasjonen gis i forbindelse med prøvetakingen av stortare med formål om overvåkning av tare og studier av effekter av tarehøsting.

Dispensasjon gis fra forbud mot skade og ødeleggelse av vegetasjon i vann og på land, jf. § IV-1 i forskrift om fredning for Kjørholmene naturreservat. Dispensasjon gis fra forbud mot skade og ødeleggelse av vegetasjon, inklusiv tang og tare, jf. § 3-a i forskrift om vern av Jærkysten marine verneområde. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i § 48 (dispensasjon fra vernevedtak) i naturmangfoldloven, da det ikke er hjemmelsgrunnlag for dispensasjon i de respektive verneforskriftene.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Arbeidet skal kun skje i tidsperioden 15. april – 05. mai 2023.
- Arbeidet skal utføres av kvalifisert personell og man skal opptre varsomt.
- Av hensyn til fugl skal opphold og ferdsel innenfor Kjørholmene naturreservat være skånsom, kort og begrenset.
- Det gis ikke dispensasjon til ilandstigning eller å gå nærere enn 50 meter fra land i Kjørholmene naturreservat.
- Statsforvalteren i Rogaland og berørte kommuner skal ha tilgang til resultatene av undersøkelsene.
- Dispensasjonen må kunne fremvises i felt.

Vedtaket registreres i Miljøvedtaksregisteret.

Klagerett

Dette er et enkeltvedtak som kan påklages innen 3 uker etter at dette brevet er mottatt jf. forvaltningslovens regler. Klagen sendes til Statsforvalteren og behandles av Miljødirektoratet dersom vi ikke endrer tiltaket.

Bakgrunn

Vi viser til søknad datert 09.01.2023 fra Havforskningsinstituttet v/ Henning Steen og Jan Atle Knutsen om prøvetakning av stortare i Jærkysten marine verneområde, Kjørholmene naturreservat og Ferkingstad naturreservat. Karmøy kommune er delegert vernemyndighet for verneområder i kommunen og har gitt dispensasjon i Ferkingstadøyane naturreservat i brev av 16.01.2023. Prøvetakingen vil finne sted i perioden 15. april-05. mai.

Havforskningsinstituttet benytter referanselokaliteter i ulike verneområder i forbindelse med overvåking av tare og studier av effekter. Verneområdene er viktige referanseområder som representerer naturtilstanden. Overvåkingen skjer primært ved bruk av undervannskamera og ekkolodd, men det blir også samlet inn prøver av stortareplanter med tareskrape på et utvalg av stasjonene. Det søkes derfor om dispensasjon til å innsamle tareprøver fra verneområdene. Prøvene blir hentet på 5-10 meters dyp og det blir tatt prøver av 10-15 planter per lokalitet. Prøvetakingen beregnes til å ta ca. 10 minutter på hver lokalitet.

Hjemmelsgrunnlag

Jærkysten marine verneområde ble vernet etter naturmangfoldloven ved kongelig resolusjon av 17.06.2006.

Formålet med Jærkysten marine verneområde, jf. § 1 i forskrift:

«Føremålet med Jærkysten marine verneområde er å ta vare på eit område som representerer ein bestemt type natur, inneheld særeigne økosystem, trua, sjeldsynt og sårbar natur, utgjer ein spesiell geologisk førekomst og som har særskilt naturvitskapleg verdi. Hovedmålet er å ta vare på verneverdiane utan større grad av ytre påverknad. Området skal kunne tene som referanseområde for forskning og overvåking.

Området omfattar ein særprega og representativ grunnvassokkel, eit system av israndavsetningar, biologisk rike stortareførekomst, stor spennvidde i sterkt eksponerte og skiftande økosystem og habitat, og omfattande naturleg flytting av sand, grus og rullestein i dynamikk med Jærstrendene. Området har stor verdi som næringssøkområde for fugl.

Verneføremålet knyter seg til sjøoverflata og sjøbotn.»

I vernereglene er det et forbud mot å ødelegge vegetasjon inklusiv tang og tare, jf. § 3 a.

Generelle unntak fra vernereglene tilsier, jf. § 4 c:

«Hausting av viltlevande marine ressursar i samsvar med havressurslova og anna gjeldande lovverk, med unntak av referanseområde merka i vernekartet, kor hausting av vegetasjon, medrekna tang, tare og andre marine planter ikkje er tillate.»

Dette indikerer at innenfor referanseområdet er det et forbud mot å høste vegetasjon, og tiltaket er ikke omfatta av spesifiserte dispensasjonsregler, jf. § 5.

Kjørholmane sjøfuglreservat ble vernet etter naturvernloven ved kronprinsregentens resolusjon av 07.05.1982.

For Kjørholmane naturreservat sier verneforskriftene pkt. III at *formålet med fredningene er å bevare viktige sjøfugllokaliteter med de plantesamfunn og dyrearter som naturlig er knyttet til områdene, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser*. Verneforskriften pkt. IV sier at:

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. *Vegetasjonen i vann og på land er fredet mot skade og ødeleggelse som ikke følger av tiltak i medhold av punktene V-VII.
Nye plantearter må ikke innføres.*
2. *Pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse som ikke følger av tiltak i medhold av punktene V-VII.
(...)*
3. *(...)*
4. *I tiden fra og med 15. april til og med 1. august er det forbud mot ilandstigning og ferdsel på øyer og holmer og i en 50 m sjøsone omkring. I resten av året skal ferdseien foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres.
Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.*

Tiltaket kan ikke sies å falle inn under generelle unntak, jf. § 5, eller gjennom spesifiserte dispensasjonsregler, jf. § 6. i forskriften.

Dispensasjon fra vernevedtak etter § 48 i naturmangfoldloven

En dispensasjon må i disse tilfellene vurderes etter naturmangfoldlovens § 48:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Naturvernloven er erstattet av naturmangfoldloven (nml) av 19.06.2009 og § 48 gjelder framfor generelle dispensasjonsregler i forskrift.

Videre skal rettsprinsippene i §§ 8-12, jf. § 7 i nml, legges til grunn ved en konkret vurdering av konsekvensene av omsøkte tiltak. Statsforvalteren i Rogaland er satt til å forvalte gjeldende verneområder.

Vurdering av dispensasjon

Prøvetaking av tare krever etter Statsforvalterens vurdering dispensasjon for å kunne gjennomføres, jf. § IV-1 forskrift om Kjørholmane naturreservat og § 3 a i forskrift om Jærkysten marine verneområde. For Kjørholmane naturreservat avstanden fra prøvetakingspunkt til holmer og skjær er større enn 50 meter, og det vurderes derfor ikke som nødvendig med dispensasjon fra ferdseisforbudssone i en 50 meter sjøsone omkring på øyer og holmer. Aktiviteten ellers vurderes heller ikke å kreve dispensasjon, men i Kjørholmane naturreservat må virksomheten likevel ikke komme i konflikt med verneforskriften pkt. IV-2 (unødig forstyrrelse).

Vurdering etter §§ 8-12 i naturmangfoldloven (NML):

Ifølge naturmangfoldloven (NML) § 7 skal alle offentlige avgjørelser vurderes etter lovens §§ 8-12:

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Tareskoger er en sentral del av økosystemet og er med på å opprettholde livsgrunnlaget for hele næringskjeder opp til fisk, sjøfugl og sjøpattedyr. Fjerning av denne vegetasjonen medfører bortfall av livsgrunnlaget for en mengde arter. Langtidsvirkningene er mindre kjente og noe av formålet med undersøkelsene er å belyse nettopp dette. Det er derfor viktig med prøvetaking i referanseområder som har stått i fred i lengre tid. Prøvetakingen begrenses til 10-15 planter. Selv om langtidseffektene av taretråling er lite kjent vurderer vi at det begrensede antall planter i mindre grad påvirker tareskogen som helhet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes derfor som tilstrekkelig fordi det står i forhold til tiltakets påvirkning på verneverdiene.

Hekkende fugl er mest sårbare for forstyrrelse fordi det kan medføre redusert hekkesuksess. Avstanden til hekkeområder for fugl er flere hundre meter, også ved Kjørholmene. Prøvetakingen vurderes til å ikke påvirke reir og unger. Næringsøkende fugl vil kunne forstyrres, men oppholdstiden ved prøvetakingen er begrenset. Ulemper for fugl er derfor av en forbigående art og påvirkning på hekkesuksess vurderes som minimal.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Statsforvalteren vurderer at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og at det ikke er behov for å ta i bruk føre-var-prinsippet (§ 9) så lenge vilkår for dispensasjonen blir oppfylt. Vi ser ikke at tiltaket vil innebære uheldig presedensvirkning.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Vegetasjon i verneområdene er vernet mod skade og ødeleggelse. Opptak av 10-15 planter vurderes til å ha liten påvirkning på tareskogen. Vi bemerker også at for Jærkysten marine verneområde er noe av formålet å kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåking.

Bruk av båt ved Kjørholmene vil kunne forstyrre næringsøkende fugl som hekker i området. På grunn av avstand til land vurderes potensielle forstyrrelser til å avgrenses til næringsøkende hekkefugl. Oppholdsperioden ved prøvetaking er kort og belastningen på fugl vurderes å være liten.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Havforskningsinstituttet er fullt og helt ansvarlig for alle kostnader og for at gjennomføringen skjer på en måte som er til minst mulig skade og forstyrrelse på naturmiljøet.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

Aktøren er Havforskningsinstituttet med erfarent personell. I kombinasjon med prøvetaking av et begrenset antall planter og en begrenset oppholdstid for prøvetaking tilsier dette miljøforsvarlig gjennomføring.

Konklusjon

På bakgrunn av at prøvetaking begrenses til 10-15 planter, prøvestasjonene har en relativt stor avstand til hekkeplass for fugl i verneområder, samt kort oppholdstid vurderes tiltaket ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og det er ikke i strid med vernevedtakenes formål. Ettersom vilkårene i § 48 er oppfylt samtidig i begge verneområder, er det åpning for forvaltningsmyndighet til å gi dispensasjon fra vernevedtaket.

Formålet med tiltaket er å studere effekter av tarehøsting på enkeltindivid av stortare. Kunnskapen som erverves vil komme forvaltningen til gode. Statsforvalteren vurderer at de positive sidene ved tiltaket veier opp for kortsiktige ulemper ved tiltaket.

Med hilsen

Einar Heegaard (e.f.)
fagleiar natur

Bjørn Mo
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Sola kommune

Statens naturoppsyn - Miljødirektoratet

Karmøy kommune

Klepp kommune

Postboks 99

Postboks 5672 Sluppen

Postboks 167

Postboks 25

4097

7485

4291

4358

SOLA

TRONDHEIM

KOPERVIK

Kleppe